

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Sociaaleconomische trends 2014

Inkomsten en criminaliteit: de wisselwerking tussen veranderende inkomsten en arrestaties

Olivier Marie¹⁾

Tanja Traag

Oktober 2014, 01

¹⁾ Dr. Olivier Marie is als onderzoeker werkzaam bij de faculteit Algemene Economie van de Universiteit Maastricht. Dit artikel is onderdeel van zijn onderzoeksproject 'Labour Market Opportunities and Criminal Participation', waarvoor hij van NWO de Veni vernieuwingsimpuls ontvangt.

Mannen die gearresteerd zijn voor een misdrijf hebben beduidend minder legale inkomsten dan mannen die nooit werden gearresteerd. Dit is deels te wijten aan verschillen in de onderwijsloopbanen die men volgt en verschillen als gevolg van de leeftijdsopbouw van beide groepen. Analyses op de ontwikkelingen van de inkomsten en arrestaties van individuen laten echter zien dat er niet alleen een inkomensontwikkeling is nadat mensen verdacht zijn geweest van een misdrijf, maar dat ook voorafgaand aan het criminele feit de inkomsten van individuen dalen. Overigens is de negatieve samenhang tussen crimineel gedrag en inkomsten van relatief korte duur.

1. Inleiding

De relatie tussen criminaliteit en inkomen is een maatschappelijk relevant maar tegelijkertijd ook heel gevoelig thema. Leveren criminele activiteiten dusdanig veel op dat mensen stoppen met werken? Gaan mensen op het criminele pad omdat ze vinden dat ze op legale manieren te weinig geld verdienen? Vinden mensen die eenmaal op het criminele pad zijn geweest vaak geen werk meer en hebben ze daarom weinig inkomen? Het zijn zomaar een aantal theorieën die zouden kunnen verklaren hoe de relatie tussen criminaliteit en inkomen zou kunnen liggen. Vooral nog is met name de theorie dat criminaliteit leidt tot minder inkomsten door wetenschappers onderzocht. Uitgangspunt in dit soort studies is veelal dat de gevolgen van crimineel gedrag, zoals afwezigheid van de arbeidsmarkt, stigmatisering en verlies van beroepsspecifieke vaardigheden ertoe leiden dat mensen minder kans hebben op het vinden van een nieuwe baan en daardoor lagere inkomsten hebben. Daarbij gaat men er dan van uit dat crimineel gedrag leidt tot een slechtere arbeidsmarktpositie, die zich uit in lagere inkomsten. Het omgekeerde is echter ook mogelijk, namelijk dat een slechte arbeidsmarktpositie en lage inkomsten juist aanleiding zouden geven tot crimineel gedrag. Dit artikel heeft als doel een aanzet te geven voor verder onderzoek om deze alternatieve hypothese te toetsen. We beschrijven daarvoor aan de hand van een steekproef van mannen van 16 tot 45 jaar die minstens één keer werd verdacht van een misdrijf de ontwikkelingen in hun inkomsten tussen 2005 en 2010. We kijken hoe de inkomenspositie van deze groep mannen zich ontwikkeld heeft vóór en na de eerste keer zij werden gearresteerd door de politie. In een vervolgartikel zullen deze bevindingen worden gebruikt om verder in te gaan op de oorzakelijke relatie tussen arrestaties en inkomstenontwikkelingen om antwoord te krijgen op de vraag of verslechtering van inkomsten nu leidt tot criminaliteit of dat criminaliteit juist een terugloop in inkomsten veroorzaakt.

2. Eerder onderzoek

Studies in de Verenigde Staten laten onder meer zien dat mensen die uit de gevangenis komen minder kans hebben op werk (Grogger, 1995; Kling, 2006) en dat ze minder inkomsten hebben (Grogger, 1995). Maar de gevonden effecten bleken klein en van korte duur. Recent Nederlands onderzoek door Ramakers, Van Wilsem, Fleischman et al. (2011) naar de baankansen van Nederlandse ex-gevangene mannen, vindt afwijkende resultaten:

ex-gedetineerden vinden juist vaker en sneller een baan dan werkloze toekomstige gedetineerden, en dit verschil is redelijk groot. Van de gedetineerde mannen die net uit de gevangenis komen vindt 80,2 procent een baan binnen de onderzoeksperiode in vergelijking met 52,6 procent van de werkzoekende mannen die op redelijk korte termijn de gevangenis in gaan. Dat is opmerkelijk als het wordt geïnterpreteerd alsof detentie een positief effect heeft op de baankans. Weliswaar bieden de auteurs een aantal mogelijke verklaringen, waaronder een afschrikkingseffect van detentie en hulpverlening tijdens en na detentie. Echter, geredeneerd vanuit de centrale vraag van dit artikel kunnen we die bevinding ook interpreteren als een mogelijke aanwijzing dat crimineel gedrag niet leidt tot verslechterde arbeidsmarktkansen, maar juist wordt voorafgegaan door een verslechtering van de arbeidsmarktpositie, zoals werkloosheid en een daling van inkomsten.

3. Verklaringen voor de samenhang tussen criminaliteit en arbeidsmarktpositie

Er zijn verschillende theorieën die iets zeggen over zowel waarom crimineel gedrag samengaat met verslechterde arbeidsmarktkansen, als waarom slechte kansen op de arbeidsmarkt leiden tot crimineel gedrag. De meest gebruikte zijn de afschrikkingstheorie, de menselijk kapitaal theorie, de signaleringstheorie en de rationele keuze theorie. De *afschrikkingstheorie* stelt dat naarmate mensen meer dreiging van straf ervaren, ze minder geneigd zijn om afwijkend gedrag te vertonen (Nagin, 1998). De aanname die hieruit gehaald kan worden is niet alleen dat mensen minder snel de criminaliteit in zullen gaan als de pakkans groot is en de straffen streng zijn, maar ook dat als mensen eenmaal de straf hebben ervaren, bijvoorbeeld doordat ze in de gevangenis hebben gezeten, ze eerder geneigd zijn om juist 'op het goede pad' te blijven omdat ze niet terug willen. De *menselijk kapitaal theorie* (Becker, 1964) gaat vooral in op de waarde van zaken als opleiding en beroepsspecifieke vaardigheden, die 'human capital' of menselijk kapitaal genoemd worden: meer menselijk kapitaal maakt mensen waardevoller voor werkgevers. Op basis van die theorie kan worden gesteld dat mensen met weinig menselijk kapitaal minder gemakkelijk aan het werk komen en mogelijk dus op een andere, niet legale, manier aan hun geld proberen te komen. Bovendien leidt crimineel gedrag, en dan specifiek een gevangenisstraf, tot een afname van menselijk kapitaal, doordat mensen geen onderwijs volgen en hun beroep niet uitoefenen, waardoor vaardigheden niet verder worden ontwikkeld en zelfs verouderen. Daardoor zijn mensen na hun straf van minder waarde op de arbeidsmarkt²⁾. Een derde veelgebruikte theorie is de *signaleringstheorie* (Spence, 1973), die zich vooral richt op de manier waarop werkgevers potentiële werknemers selecteren. Volgens de signaleringstheorie vertalen werkgevers kenmerken zoals opleiding, werkervaring, persoonlijke en gedragskenmerken in positieve en negatieve signalen om een beeld te krijgen van de potentiële werknemer. Een delictgeschiedenis zal vrijwel zeker gezien worden als een negatief signaal, en dus leiden tot een verminderde kans op een baan. De vierde

²⁾ Daar staat tegenover dat in het Nederlandse systeem gevangenen wel degelijk werken, de mogelijkheid krijgen voor het volgen van onderwijs en dat er sprake is van re-integratieprogramma's.

theorie die wordt toegepast is de *rationele keuzetheorie*³⁾ (Becker, 1968; Ehrlich, 1973), die stelt dat mensen een afweging maken tussen de opbrengsten en de kosten van illegale praktijken. Ze kijken wat hen het meeste oplevert: hun inkomsten uit legale arbeid (of uitkeringen) of inkomsten uit illegale "arbeid", namelijk criminele activiteiten. En daar staat tegenover wat het ze kost: het verlies van hun baan of hun uitkering als ze gepakt worden.

4. Gebruikte gegevens

Om inzicht te krijgen in de relatie tussen inkomensontwikkelingen van een persoon en diens criminele carrière is een complexe dataset nodig waarin over lange tijd gegevens over inkomen en criminele activiteit beschikbaar zijn. Voor dit artikel is een dergelijk bestand samengesteld door het combineren van gegevens uit verschillende bronnen. De *doelpopulatie* bestaat uit personen die tussen 1996 en 2011 in de Enquête Beroepsbevolking (EBB) zijn geënquêteerd. De EBB is een representatieve steekproefonderzoek onder (jaarlijks) circa één procent van de bevolking van 15 jaar en ouder. Door onze doelpopulatie te beperken tot deze steekproeven kan het bestand verrijkt worden met achtergrondinformatie uit de EBB en blijft de populatie representatief voor de Nederlandse bevolking⁴⁾. Door te selecteren op basis van respons op de EBB ontstaat mogelijk selectiviteit in de steekproef doordat zwaardere (beroeps)criminelen wellicht minder snel deel zullen nemen aan een enquête over arbeidsmarktdeelname. Van beroepsmatige criminelen nemen we aan dat zij vaak niet of in veel mindere mate deelnemen aan de legale arbeidsmarkt en terwijl we juist voor onze onderzoeksgroep mogen verwachten dat illegale activiteit een afweging is tussen kosten en baten en er dus een sterkere relatie zal zijn met hun legale arbeidsmarktactiviteiten. We verwachten dus dat de ontstane selectie in onze doelpopulatie niet tot ongewenste vertekeningen in de resultaten zullen leiden. We beperken ons tot mannen van 16 tot en met 45 jaar⁵⁾. De reden hiervoor is dat jonge mannen de meerderheid van de criminele feiten plegen⁶⁾. Dit is duidelijk te zien aan de verdeling van gearresteerde mannen naar leeftijd in deze dataset (zie figuur 4.1). Deze lijkt sterk op de klassieke 'age-crime curve' zoals onder meer beschreven door Sampson en Laub (2005), met een sterke toename tot ongeveer 19 jaar (het einde van de adolescentie) en dan een sterke afname tot eind twintig begin dertig. Vanaf die leeftijd worden steeds minder personen gearresteerd door de politie.

Voor onze doelpopulatie koppelen we vervolgens gegevens over arrestaties uit de statistiek geregistreerde criminaliteit (GIDS) en inkomstenspecificaties uit het Sociaal Statistisch

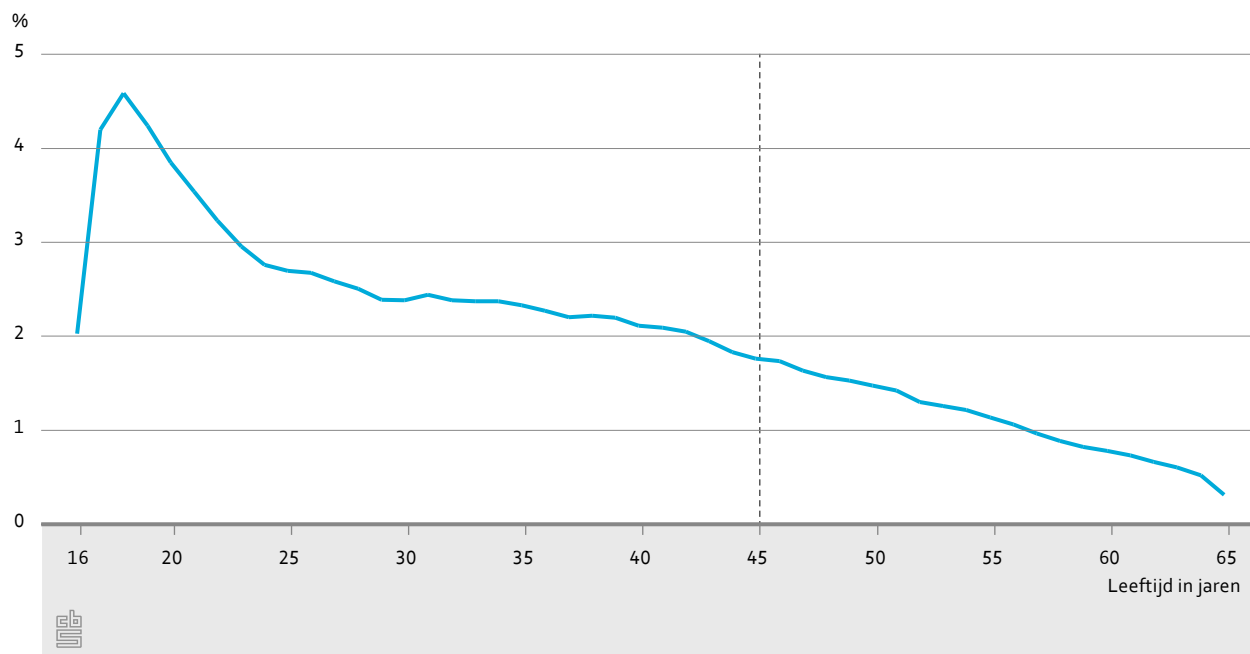
³⁾ De rationele keuzetheorie wordt van oorsprong vooral toegepast op ernstigere vermogensdelicten. De delicten die in dit onderzoek zijn bekeken, zijn over het algemeen relatief ernstige vergrijpen waarvoor men gearresteerd werd (dit in tegenstelling tot vergrijpen waarvoor een bekeuring wordt uitgeschreven).

⁴⁾ De steekproef van de Enquête Beroepsbevolking is beperkt tot personen in particuliere huishoudens. Personen die in een justitiële instelling verblijven, nemen dus geen deel aan het onderzoek en behoren ook niet tot de doelpopulatie.

⁵⁾ Het minimumloon en ook uitkeringen zoals de bijstandsuitkering zijn pas rond het 23e levensjaar maximaal. Men moet daarom ook voorzichtig zijn in het trekken van conclusies voor de inkomensontwikkeling van de jongste groep. Voor toekomstige analyses zullen ook analyses per leeftijdsgroep gemaakt worden om de invloed van leeftijd dieper te onderzoeken.

⁶⁾ Het aandeel vrouwen dat in aanraking komt met de politie neemt overigens langzaam wel toe (Van Rosmalen, Kalidien en Heer-de Lange, 2012), waardoor criminaliteit steeds minder een zaak van uitsluitend mannen wordt.

4.1 Aandeel mannen gearresteerd door de politie naar leeftijd (2005–2010)

Bestand. GIDS bevat de geregistreerde verdachten van misdrijven tussen 2005 en 2010⁷⁾. Personen die verdacht zijn van een misdrijf en dientengevolge werden gearresteerd zijn uiteraard niet per definitie schuldig. Uiteindelijk blijkt van alle verdachten in het totale bestand met geregistreerde criminaliteit ongeveer 90 procent in een later stadium ook schuldig te zijn bevonden. Personen die uiteindelijk niet schuldig werden bevonden, worden verwijderd uit de data (Blom et al. 2005). Uit het Sociaal Statistisch Bestand zijn voor de periode 2005 tot en met 2010 per kwartaal de (legale⁸⁾) inkomsten (voor zowel werknemers als zelfstandigen) en uitkeringen (werkloosheid, bijstand en overige uitkeringen van deze groep personen overgenomen). Deze selecties hebben ertoe geleid dat de uiteindelijke onderzoekspopulatie bestaat uit 388.374 mannen van 16 tot en met 45 jaar voor wie er informatie beschikbaar is over inkomsten, arrestaties en achtergrondkenmerken voor de 24 kwartalen tussen januari 2005 en december 2010.

5. Opzet van dit onderzoek

De relatie tussen crimineel gedrag en inkomenspositie is zeer complex, omdat niet duidelijk is wat oorzaak is en wat gevolg. Leidt crimineel gedrag tot een verslechtering van iemands arbeidsmarktpositie of ligt het precies andersom? Er zijn tot op heden geen onderzoeken geweest die hebben kunnen vaststellen hoe het mechanisme tussen

⁷⁾ Het is mogelijk dat iemand al vóór 2005 een of meerdere keren gearresteerd is, wat van invloed zou kunnen zijn op de arbeidsmarktpositie. In GIDS zijn gegevens beschikbaar over de datum waarop iemand voor het eerst gearresteerd is en het aantal keren dat iemand gearresteerd is. Daarmee is rekening gehouden in deze analyses.

⁸⁾ Idealiter zou men ook informatie willen hebben over illegale inkomsten. Hierover zijn echter geen gegevens beschikbaar.

inkomsten en criminaliteit werkt. Dat heeft vooral te maken met de complexe data die nodig zijn om deze wisselwerking in kaart te brengen. Dit artikel zet daarvoor de eerste stap. Het beschrijft de inkomenspositie van mannen van 16 tot 45 jaar die tussen 2005 en 2010 één of meerdere keren verdacht werden van een misdrijf. Doordat we de beschikking hebben over zowel inkomstengegevens als arrestantengegevens per kwartaal en gedurende een langere periode, kan vrij nauwkeurig in kaart worden gebracht hoe de inkomsten van mensen fluctueerden vlak voor én nadat zij werden gearresteerd. In het eerste deel van het onderzoek wordt een vergelijking gemaakt tussen de inkomsten van degenen die nooit zijn gearresteerd door de politie met de mensen die wel ooit zijn gearresteerd. Een dergelijke vergelijking biedt belangrijke inzichten in de verschillen tussen beide groepen, maar brengt ook als probleem mee dat er verschillen tussen deze groepen zijn die niet kunnen worden gekwantificeerd met de variabelen die in de data beschikbaar zijn. Crimineel gedrag wordt in dit artikel weliswaar gemeten aan de hand van arrestaties door de politie, maar het is duidelijk dat niet alle criminele activiteit door de politie wordt onderschept. Mensen kunnen jarenlang strafbare feiten hebben gepleegd zonder dat ze gearresteerd zijn. Ook is uit meerdere studies bekend dat crimineel gedrag samen gaat met allerlei andere kenmerken van mensen, die vervolgens ook samenhangen met een verslechterde arbeidsmarktpositie. Zo komt crimineel gedrag meer voor bij lagere sociale klassen en gaat het samen met onder meer slechtere onderwijsprestaties en voortijdig schoolverlaten (Traag, Marie en Van Der Velden, 2014). Met zulke niet-waargenomen verschillen moet rekening gehouden worden bij het interpreteren van de resultaten in de paragraaf die in gaat op het verschil in inkomsten tussen personen die wel en niet zijn gearresteerd. Een manier om te kunnen omgaan met niet-waargenomen verschillen is door niet te vergelijken tussen personen, maar binnen waarnemingen van een en dezelfde persoon. Op die manier kan in beeld worden gebracht hoe inkomsten zich ontwikkelden gedurende de levensloop en vooral rondom het moment van arrestatie zonder last te hebben van onbekende factoren. Dit is gedaan in de paragraaf die veranderingen in inkomsten vóór en na arrestatie beschrijft.

6. Verschil in inkomsten tussen personen die wel en niet zijn gearresteerd

Van de groep mannen die wij volgen in dit onderzoek is 11,3 procent tussen 2005 en 2010 minstens één keer gearresteerd door de politie. Dat komt neer op 43 306 personen. De totale inkomsten (i.c. de inkomsten van werknemers, zelfstandigen en de uitkeringsbedragen) van de twee groepen (de mannen die wel en de mannen die niet zijn gearresteerd) verschillen nogal. Degenen die nooit werden gearresteerd ontvingen gemiddeld 8 799 euro per kwartaal terwijl dit voor degenen die wel gearresteerd werden bijna 40 procent lager lag, namelijk 5 367 euro.

Dit grote verschil in inkomsten tussen beide groepen is deels te verklaren. Zo is de groep ooit gearresteerden relatief jonger (27,9 jaar) dan de groep mannen die nooit gearresteerd werd (31,3 jaar). En jongeren verdienen minder, ontvangen een lagere uitkering en zitten relatief vaker nog op school. Voor de mannen die gearresteerd zijn tussen 2005 en 2010 is minder vaak informatie over inkomsten beschikbaar dan voor mannen die in die periode

niet gearresteerd werden. Voor de groep ooit gearresteerden was in 71,3 procent van de kwartalen informatie over inkomsten beschikbaar tegen 86,2 procent voor de mannen die niet gearresteerd werden. Wanneer ook het volgen van onderwijs wordt meegenomen, dan blijkt dat onder mannen die ooit gearresteerd werden in 94,6 procent van de kwartalen óf inkomsten had uit arbeid (zowel inkomsten in het geval van werknemers als winst in het geval van zelfstandigen) of uitkeringen, óf onderwijs volgde terwijl dat voor mannen die nooit gearresteerd waren in 97,7 procent van de kwartalen het geval was.

Ten tweede blijkt dat mannen die ooit gearresteerd werden in de onderzoeksperiode vaker een uitkering ontvingen dan mannen die nooit werden gearresteerd. Dat geldt voor zowel werkloosheidsuitkeringen als bijstand en overige uitkeringen. Mannen die ooit gearresteerd werden, ontvingen twee keer vaker een werkloosheidsuitkering, en zelfs vijf keer vaker een bijstandsuitkering dan mannen die nooit gearresteerd werden.

6.1 Beschrijving kenmerken gearresteerde en niet-gearresteerde mannen

	Ooit gearresteerd	Nooit gearresteerd
Aantal waargenomen individuen	43 306	345 068
% waargenomen individuen	11,3	88,7
Aantal waarnemingen (individuen*kwartaal)	1 016 640	7 956 936
Gemiddelde leeftijd in jaren (min=16, max = 45)	27,9	31,3
Gemiddelde inkomsten per kwartaal (euro)	5 367	8 799
	%	
Kwartalen met inkomsten of in onderwijs	94,6	97,7
Kwartalen met inkomsten	71,3	86,2
Kwartalen onderwijsvolgend	18,5	12,6
Kwartalen met werkloosheidsuitkering	3,5	1,8
Kwartalen met bijstandsuitkering	5,9	1,2
Kwartalen met overige uitkeringen	14,2	9,2

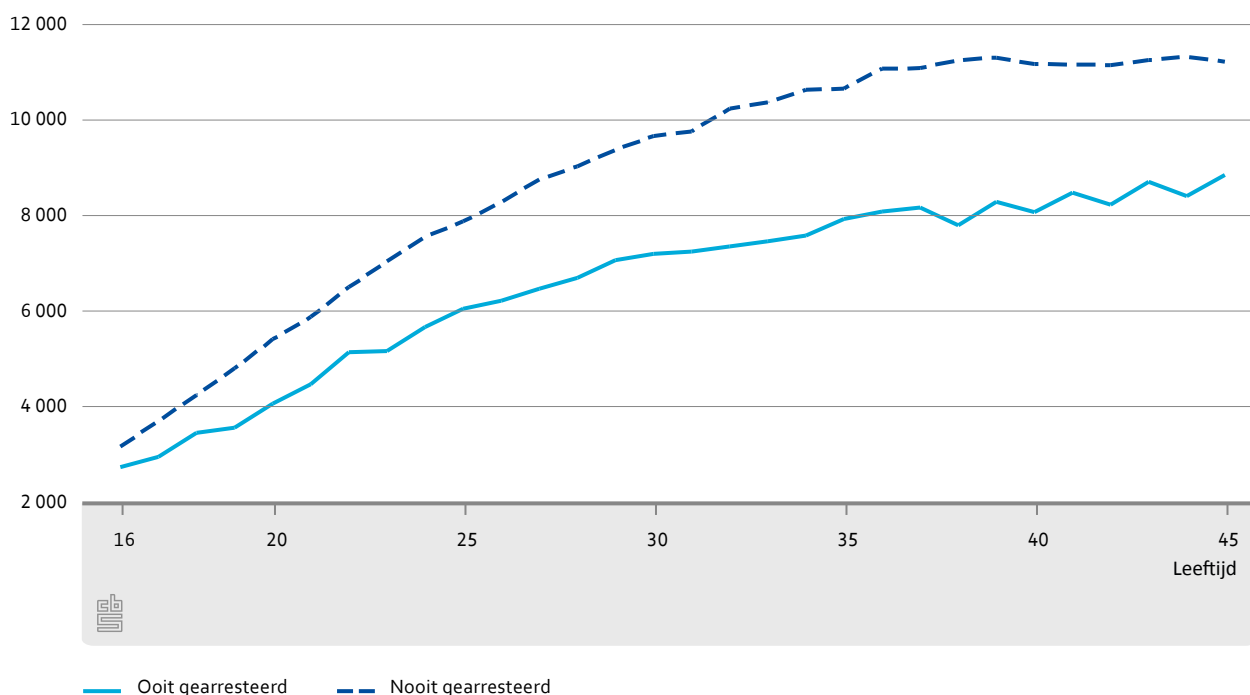
Naast het feit dat de inkomsten van mannen die ooit gearresteerd zijn gemiddeld veel lager liggen dan voor mannen die nooit gearresteerd zijn, is er ook een verschil in de manier waarop de inkomsten en uitkeringen zich voor beide groepen individuen ontwikkelen. Voor beide groepen geldt dat hun inkomsten per kwartaal in het 16e levensjaar zo rond de 3 000 euro liggen, hoewel degenen die ooit gearresteerd werden dan al ongeveer 10 procent minder verdienen dan degenen die nooit gearresteerd worden. Voor beide groepen geldt dat hun inkomsten zich daarna in een stijgende lijn ontwikkelen, maar deze stijging is aanzienlijk minder sterk voor degenen die ooit gearresteerd worden. Rond hun 30e levensjaar is het verschil in inkomsten ongeveer 37,5 procent. Dit is ook de leeftijd waarop vrijwel iedereen zich volledig heeft ontwikkeld op de arbeidsmarkt en verschillen als gevolg van bijvoorbeeld het volgen van onderwijs niet langer een rol spelen. Vanaf 30 jaar blijft het verschil in inkomsten tussen mannen die ooit gearresteerd werden en mannen die nooit gearresteerd werden stabiel.

Deels zijn de verschillen in de ontwikkeling van de inkomsten tussen beide groepen te verklaren door het feit dat er relatief veel meer jonge mensen zijn die gearresteerd worden, zoals te zien was in figuur 4.1, terwijl onder de oudere mannen veel minder arrestaties voorkomen. Het verschil in inkomsten is voor jongeren dus kleiner omdat dit een meer heterogene groep is, voor zowel criminaliteit als inkomenspositie. Een tweede reden dat

6.1 Inkomsten per kwartaal naar leeftijd en arrestatie voor mannen (2005-2010)

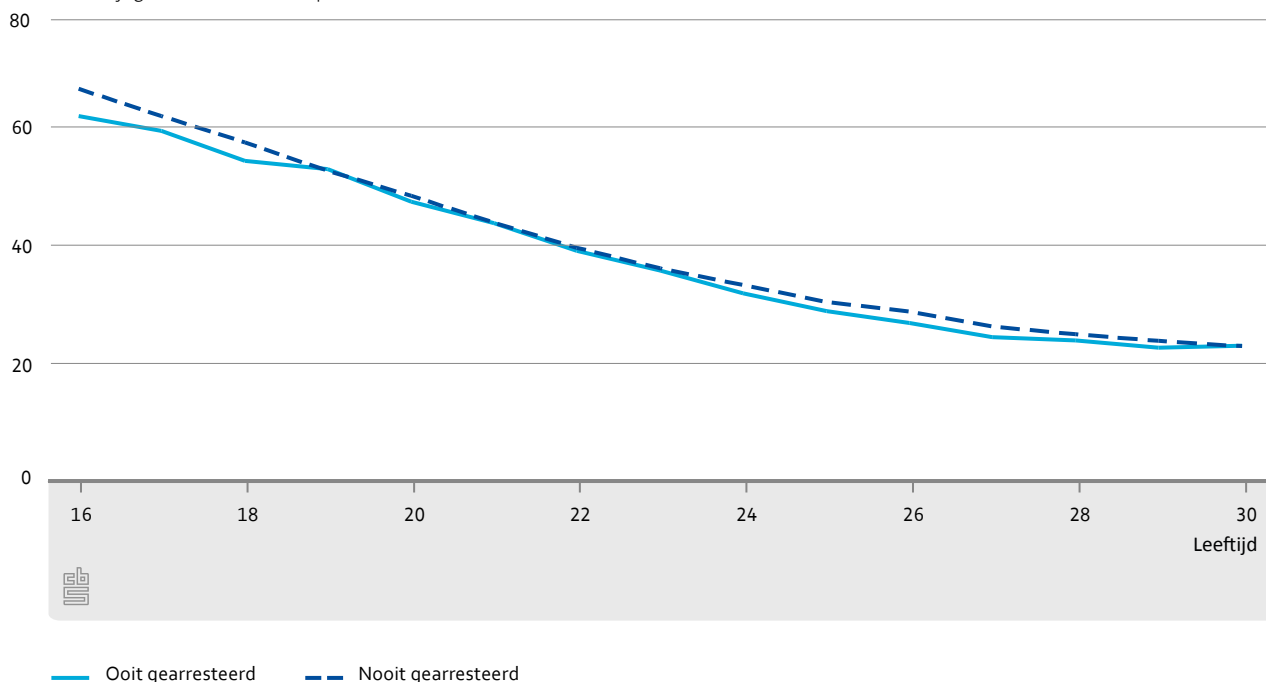
Gemiddelde inkomsten per kwartaal in euro's

de inkomsten van deze twee groepen mannen zich zo verschillend ontwikkelen, kan komen door verschillen in mate waarin zij op jongere leeftijd hebben geïnvesteerd in onderwijs. Figuur 6.2 laat de onderwijsdeelname zien voor beide groepen. Degenen die nooit gearresteerd zijn volgden vaker onderwijs tot ongeveer het 18e levensjaar. Daarna zijn er geen verschillen in onderwijsdeelname tot ongeveer 23 jaar. Tussen 23 en 30 jaar zijn het

6.2 Aandeel onderwijsvolgende mannen naar leeftijd en arrestatie

% in onderwijs gedurende onderzoeksperiode

wederom degenen die nooit gearresteerd werden die iets vaker nog onderwijs volgden, hoewel die verschillen wel kleiner zijn dan op jongere leeftijd.

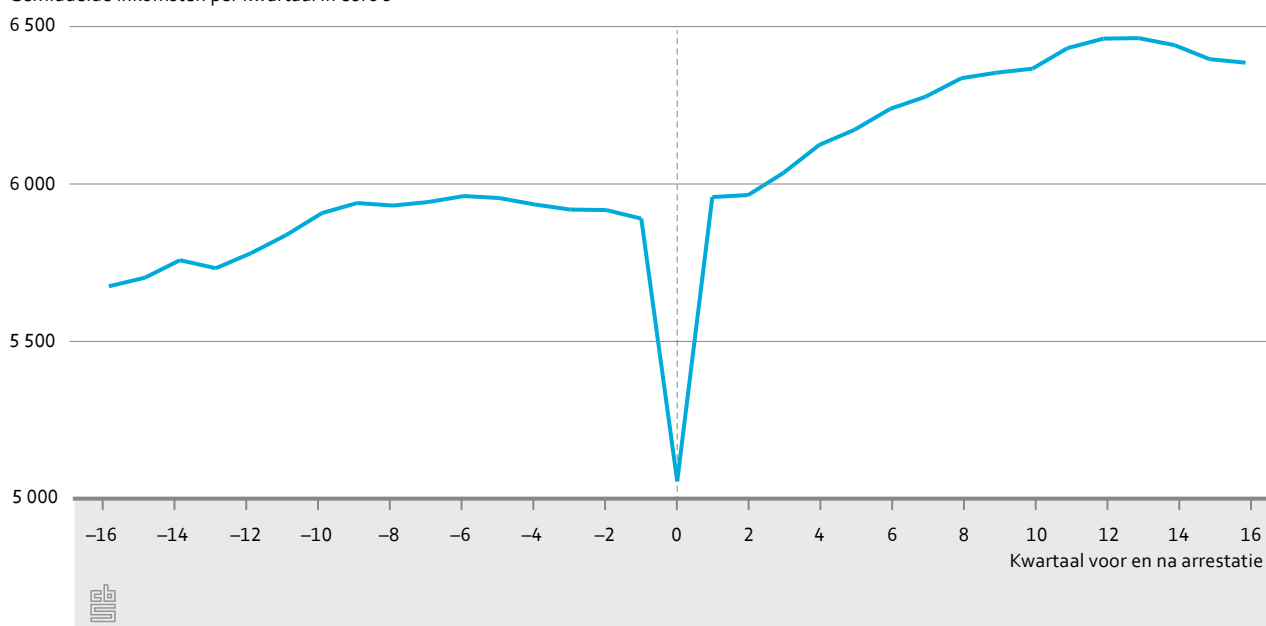
Dit duidt erop dat degenen die ooit gearresteerd worden al op jonge leeftijd geen onderwijs meer volgden en onderwijs volgen van een lager niveau (en dus een kortere duur) waarmee ze op jongere leeftijd uit het onderwijs komen. Als mensen op jonge leeftijd geen onderwijs meer volgen en gaan werken hebben zij meer inkomsten dan degenen die wel nog onderwijs volgen. Dat verklaart waarom het verschil in inkomsten tussen beide groepen op jonge leeftijd klein is. Maar als degenen die wel (langer) onderwijs volgden de arbeidsmarkt betreden worden de opbrengsten van hun onderwijsniveau zichtbaar in de vorm van een relatief snellere toename van hun inkomsten. Een deel van de verschillen in inkomsten tussen individuen die al dan niet ooit gearresteerd zijn is dus terug te voeren op beslissingen in onderwijsdeelname die individuen op jonge leeftijd al maken.

7. Veranderingen in inkomsten vóór en na arrestatie

De samenhang tussen crimineel gedrag en inkomenspositie is niet alleen te zien bij het vergelijken van inkomsten van groepen individuen, maar ook bij het analyseren van de ontwikkelingen van de inkomsten binnen individuen. Voordeel van het analyseren van veranderingen in inkomsten vóór en na arrestatie binnen individuen is dat we dan geen last hebben van onderliggende verschillen zoals dat in de voorgaande paragraaf was, waar onder meer verschillen in de leeftijdsopbouw van beide groepen mannen en verschillen in scholing een rol speelden.

7.1 Gemiddelde inkomsten per kwartaal voor en na arrestatie

Gemiddelde inkomsten per kwartaal in euro's

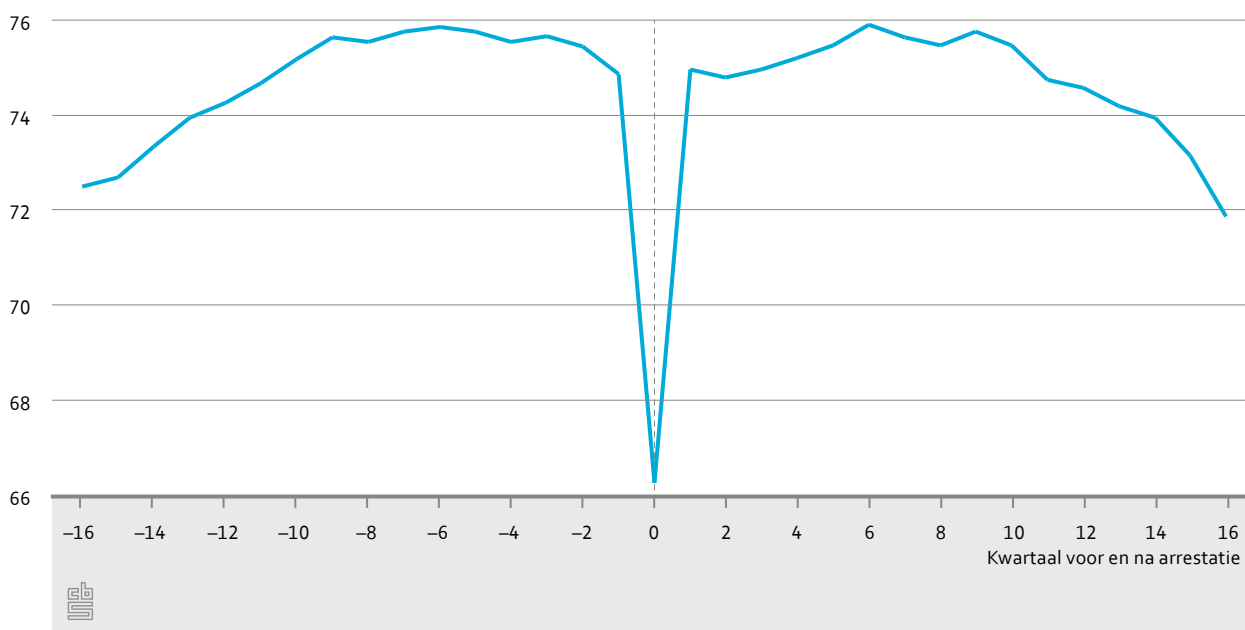
Gearresteerd worden voor een misdrijf kan een negatief effect hebben op de toekomstige inkomsten van een individu. Bijvoorbeeld door de stigmatisering die mensen ervaren als ze in contact zijn geweest met justitie (Becker, 1963) of de vermindering van menselijk kapitaal (Lochner, 2004) die ontstaat als mensen gedurende enige tijd in een gevangenis verblijven en daardoor niet deelnemen aan de arbeidsmarkt en niet participeren in de samenleving. Een afname van inkomsten kan op haar beurt weer tot gevolg hebben dat mensen kiezen voor (het voortzetten van) een criminele carrière, waarmee een vicieuze cirkel ontstaat. Het eerste deel van deze negatieve spiraal is voor de Verenigde Staten onderzocht door Grogger (1995) en Kling (2006). Hun conclusie was dat gearresteerd worden en verblijf in een gevangenis weliswaar een negatieve invloed heeft op iemands inkomsten, maar deze invloed is relatief klein en van korte duur. Waar deze auteurs echter geen rekening mee hebben gehouden, is dat het mogelijk is dat de inkomsten al een afname lieten zien vóór de arrestatie en dat het juist die teruggang in inkomsten is die ertoe leidt dat een individu overgaat tot crimineel gedrag. In dit deel van ons artikel proberen we de dynamiek tussen veranderingen in inkomen en crimineel gedrag te beschrijven door te kijken naar de ontwikkelingen in de inkomsten van individuen in de kwartalen vóór en na een arrestatie. In figuur 7.1 staan de gemiddelde inkomsten per kwartaal weergegeven in de 16 kwartalen vóór en na de arrestatie. Wat in de eerste plaats opvalt, is dat de gemiddelde inkomsten afnemen in het kwartaal waarin een individu is gearresteerd. Dat kan komen doordat mensen als gevolg van de arrestatie geen of minder inkomsten hebben óf doordat ze op het criminele pad zijn gegaan als gevolg van een afname van hun inkomsten. Wat blijkt uit de grafiek, is dat de inkomsten van individuen in de twee jaar vóór de arrestatie al niet meer de stijging laat zien die we zouden verwachten op basis van figuur 6.1, waarin de ontwikkelingen van inkomsten naar leeftijd staan weergegeven. Op basis van alleen data over arrestaties is niet te zeggen of dit het gevolg was van eerdere criminele activiteiten die niet hebben geleid tot een arrestatie, of door andere factoren. Wel is het opmerkelijk dat twee kwartalen na de arrestatie de inkomsten weer terugkomen op het eerdere niveau voor arrestatie en vervolgens verder toenemen zoals men zou verwachten op basis van eerdere getoonde figuren over de inkomensontwikkeling naar leeftijd. Dit is in lijn met onze conclusie dat er weliswaar een negatieve samenhang is tussen inkomsten en crimineel gedrag, maar dat deze relatief klein is en van korte duur.

Wanneer we onderscheid maken naar de bron van de inkomsten, arbeid of uitkeringen, dan laten de ontwikkelingen in inkomsten een vergelijkbaar patroon zien als in figuur 7.1. Wederom is er een sterke afname in de inkomsten te zien in het kwartaal dat iemand werd gearresteerd. Voor de inkomsten uit uitkeringen is juist een sterke toename te zien in het kwartaal van arrestatie. Net als in figuur 7.1 laat ook deze grafiek zien dat het aandeel personen met inkomsten in de kwartalen vóór de arrestatie niet meer toeneemt, terwijl het aandeel personen dat in deze periode een uitkering ontvangt juist wel toeneemt. Omdat de inkomsten uit uitkeringen de afname in de inkomsten niet volledig compenseren, ontstaat de geleidelijke afname van de totale inkomsten voorafgaand aan een arrestatie. Het aandeel personen met inkomsten neemt na de arrestatie weer langzaam toe⁹⁾. Wat opvallend is, is het feit dat het aandeel personen dat inkomsten heeft uit uitkeringen in de kwartalen na de arrestatie niet afneemt. Dit wijst erop dat mensen die eenmaal gebruik maken van uitkeringsvoorzieningen daar na een arrestatie ook op de wat langere termijn niet vanaf komen.

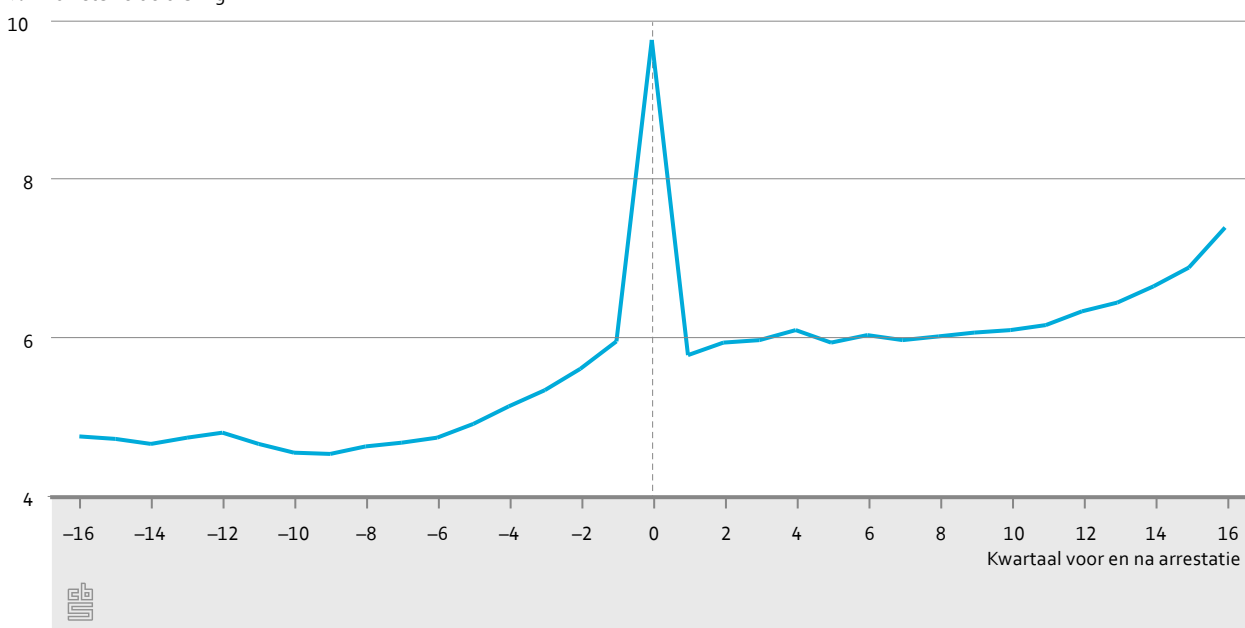
⁹⁾ Na tien kwartalen is een duidelijke afname te zien in het aantal personen met inkomsten. Dit zou gerelateerd kunnen zijn aan de economische crisis. Op basis van een soortgelijke grafiek per kalenderjaar (cijfers niet opgenomen in dit artikel) zien we vanaf 2008 een duidelijke afname van het aantal personen met inkomsten. Dit is in lijn met de ontwikkelingen in de werkloosheidscijfers.

7.2 Aandeel personen met inkomsten uit arbeid en aandeel personen met inkomsten uit een uitkering per kwartaal voor en na arrestatie

% kwartalen met inkomsten uit arbeid

% inkomsten uit uitkering

Conclusie

In dit artikel is een begin gemaakt met het beschrijven van de complexe relatie tussen ontwikkelingen in inkomsten en crimineel gedrag. Gemiddeld zijn de inkomsten van personen die nooit gearresteerd werden een derde hoger dan voor personen die wel een of meerdere keren werden gearresteerd. In vergelijking met bevindingen in andere landen is dat fors te noemen (voor de VS ligt dit verschil op ongeveer 25 procent), zeker ook omdat hier rekening is gehouden met inkomsten én uitkeringen. Dit verschil in inkomsten

neemt ook toe naarmate mensen ouder worden, wat enerzijds te maken heeft met de leeftijdsopbouw van de groep personen die gearresteerd is (zij zijn gemiddeld jonger), maar ook met verschillen in onderwijsdeelname.

Analyses naar de ontwikkelingen van inkomsten van individuen tussen 2005 en 2010 laten zien dat er sprake is van een duidelijke stagnatie in de rechtmatige inkomstenontwikkeling in de periode voorafgaand aan een arrestatie en een herstel in de kwartalen ná de arrestatie. Met andere woorden, er is meer sprake van negatieve inkomensontwikkelingen voorafgaand aan een arrestatie dan na de arrestatie. Wat in deze analyses echter niet wordt meegenomen zijn inkomsten uit illegale activiteiten. Het is mogelijk dat de terugval in inkomenspositie gecompenseerd wordt door een toename van inkomsten uit criminele activiteit; mensen hebben dusdanig omvangrijke inkomsten uit hun illegale activiteiten dat ze steeds minder hoeven te gaan werken. Doordat er geen gegevens beschikbaar zijn over de inkomsten die mensen verkrijgen uit illegale activiteiten is niet te toetsen of dit inderdaad het geval is. Wel is duidelijk te zien dat er na arrestatie ook weer herstel van de legale inkomenspositie optreedt en op de langere termijn ook weer een stijging in de inkomsten te zien is die past bij wat men zou verwachten op basis van ontwikkelingen in inkomsten naar leeftijd en toename van werkervaring. Verder onderzoek naar de relatie tussen (onvrijwillige) verslechtering van de arbeidsmarktpositie (bijvoorbeeld gedwongen ontslagen) en criminele activiteit zou hierin wat meer duidelijkheid kunnen geven, omdat het dan gaat om mensen die (redelijk) onverwacht en onvrijwillig geen werk en dus geen inkomsten meer hebben. De in deze studie gebruikte data kunnen een belangrijke eerste bijdrage leveren aan het ontrafelen van de mechanismen die ten grondslag liggen aan de vraag of en hoe een verslechterde arbeidsmarktsituatie de kans op crimineel gedrag beïnvloedt. Het bijzondere van deze data is onder meer dat het mogelijk is om ontwikkelingen van de arbeidsmarktpositie binnen personen te bekijken in plaats van te vergelijken tussen personen. In de meeste studies worden vergelijkingen gemaakt tussen groepen waarvan men dan hoopt dat ze op allerlei relevante factoren gelijk aan elkaar zijn. Maar er zijn allerlei andere gedrags- en persoonskenmerken die kunnen verklaren waarom mensen delicten plegen waarmee rekening gehouden dient te worden. In deze data is dat minder aan de orde. We kijken immers naar ontwikkelingen van een en dezelfde persoon, waardoor er sprake is van individuele effecten. De mogelijkheid tot het schatten van dergelijke modellen is een belangrijke stap voor vervolgonderzoek op dit terrein. Daarnaast omvat deze dataset alle arrestaties van een persoon vanaf 2005, ongeacht het soort delict. De relatie tussen veranderingen in inkomsten en crimineel gedrag zal verschillen voor de diverse soorten delicten. Zo zal voor vermogensmisdrijven de relatie tussen crimineel gedrag en inkomensfluctuaties wellicht sterker zijn dan voor geweldsmisdrijven. Toekomstige studies kunnen de inzichten met betrekking tot de relatie tussen inkomsten en criminaliteit verder verdiepen door ook naar verschillende soorten misdrijven te kijken.

Referenties

Becker, H. (1963). *Outsiders*. Glencoe. The Free Press, 9, 1982.

Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. Chicago, University of Chicago Press.

- Becker, G. (1968). Crime and Punishment: An Economic Approach. *Journal of Political Economy*, 76 (2), 175-209.
- Blom, M., J. Oudhof, R.V. Bijl, and B.F.M. Bakker (2005). *Verdacht van criminaliteit. Allochtonen en autochtonen nader bekeken*. Den Haag/Voorbyrg, CBS/WODC.
- Ehrlich, I. (1973). Participation in illegitimate activities: A theoretical and empirical investigation. *Journal of Political Economy*, 81 (3), 521-565.
- Ellis, L., K. Beaver en J. Wright (2009). *Handbook of crime correlates*. Access Online via Elsevier.
- Grogger, J. (1995). The Effect of Arrests on the Employment and Earnings of Young Men. *Quarterly Journal of Economics* 110 (1), 51-71.
- Kling, J. (2006). Incarceration Length, Employment, and Earnings. *The American Economic Review*, 96 (3), 863-76.
- Lochner, L. (2004). Education, work, and crime: A human capital approach. *International Economic Review* 45, 811-843.
- Machin, S. en C. Meghir (2004). Crime and Economic Incentives. *The Journal of Human Resources*, 39 (4), 958-979.
- Machin, S., O. Marie en S. Vujic (2011). The Crime Reducing Effect of Education. *The Economic Journal*, 121 (552), 463-484.
- Ministerie van Justitie (2014). <http://www.dji.nl/Onderwerpen/Volwassenen-in-detentie/Zorg-en-begeleiding/Dagbesteding/#paragraph2>.
- Nagin, D. S. (1998). *Criminal deterrence research at the outset of the twenty-first century*. In: M. Tonry (Eds.). *Crime and justice: A review of research*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ramakers, A., J. Van Wilsem, M. Fleischman, R. Apel, H. Goudriaan en K. Beijersbergen (2011). Het effect van arbeidsmarktafwezigheid op baankansen. Een vergelijking van baankansentussen ex-gedetineerden en werkloze toekomstig gedetineerden. *Tijdschrift voor Criminologie*, 53 (2), 140-162.
- Raphael, S. en R. Winter-Ember (2001). Identifying the Effect of Unemployment on Crime, *Journal of Law and Economics*, 44 (1), 259-83.
- Rosmalen, M. van , S. Kalidien en N. Heer-de Lange (2012). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2011: ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom/Lemma.
- Sampson, R. en J. Laub (2005) A Life-Course View of the Development of Crime. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 602, 12-45.
- Spence, Michael. (1973). Job Market Signalling. *Quarterly Journal of Economics*, 87, 296—332.

Traag, T., O. Marie en R. Van der Velden (2014), The Relationship between Delinquency, School Performance and Early School Leaving. In: F. Weerman, V., van der Geest, J. Verbruggen en A. Blokland (eds.). *Criminal Behaviour from School to the Workplace: Untangling the Complex Relations Between Employment, Education and Crime*. London/ New York: Routledge.

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2013–2014	2013 tot en met 2014
2013/2014	Het gemiddelde over de jaren 2013 tot en met 2014
2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2013 en eindigend in 2014
2011/'12–2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2011/'12 tot en met 2013/'14

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2014.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.